

همایش‌هایی برای نمایش

سالانه صدها همایش با هزینه‌های
گزارف در مشهد برگزار می‌شود
اما اگر برنامه‌ریزی نداشته باشیم
مشکلی را حل نمی‌کنند

گزارش
روز

خبرنگار
تک‌م جاوید

نوشته بود: «برای من تنها بخش مفید همایش، همان قسمتی است که برای استراحت از سالن خارج می‌شویم، چای و بیسکویت می‌خوریم و با دوستان، همکاران و استادان بحث می‌کنیم؛ به خاطر همین در آخرین همایشی که در ایران شرکت کردم، تنها در بخش‌های خوردنی حاضر شدم و در هیچ‌یک از سخنرانی‌ها شرکت نکردم. تجربه خیلی خوبی بود». نیازی به نظر سنجی نیست؛ اگر به هر دلیلی به همایش‌ها و سمینارها دعوت شده باشید، این جملات را درک می‌کنید اما ناچار هستید؛ چون نیاز به رزومه و امتیاز دارید؛ به دنبال جذب مشتری و مخاطب هستید یا تنها جایی است که مسئولان را از نزدیک می‌بینید و مشکلات صنف و گروهتان را مطرح می‌کنید. تابه حال درباره تعداد و حجم همایش‌هایی که هر سال دست کم در شهر خودمان برگزار می‌شود، چیزی شنیده‌اید؟ از هزینه‌های سرسام‌آور آن خبر دارید؟ فایده‌اش چیست؟ سالن‌های همایش و کنفرانس‌ها هر روز و شب، پر و خالی می‌شوند اما کسی درباره اثرات و خروجی آن‌ها در جامعه اطلاع‌رسانی نمی‌کند. ما از منابع بسیاری جست‌وجو کردیم اما همه چیز گنگ و مبهم بود و انتهای این گزارش، باز ماند.

هزینه‌های چند صد میلیونی

برای آنکه با یک حساب سرانگشتی دستانم بیاید که هر همایش چقدر برای میزبان هزینه برمی‌دارد، باید چند مجری برگزارکننده پیدا کنیم. برگزارکنندگان حاضر به گفتن مبالغ دقیق نیستند؛ زیرا باید جزئیات برنامه را برایشان بفرستیم تا به حساب روز، صورت حساب بفرستند. یکی از برگزارکننده‌ها می‌گوید: مبالغ خیلی متفاوت است؛ براساس تعداد میهمان، موقعیت مکانی و عوامل دیگر؛ اینکه چه تجهیزات تصویربرداری نیاز دارید یا حتی نوع مجری؛ مثلا مبلغ سالن همایش یک هتل، ۴۰ تا ۵۰ میلیون تومان است، یکی ۲۵۰ و دیگری ۴۰۰ میلیون تومان. مجری هم از ۲ میلیون تومان دستمزد می‌گیرد تا ۵۰ میلیون تومان. او ادامه می‌دهد: اگر پذیرایی شام دارید، از نفری ۳۵۰ هزار تومان شروع می‌شود و عصرانه از نفری ۲۵۰ هزار تومان. ماحتی میز شام و پذیرایی تا ۱۰۰ میلیون تومان هم داشته‌ایم؛ شامل انواع غذای ایرانی و خارجی و دسر و شیرینی. اگر بخواهید به میهمانان هدیه یا سوغات بدهید، هم با هر مبلغی که شما بخواهید، داریم؛ از هدیه یک میلیونی و بیشتر. هدایا از یک خودکار و سررسید ساده شروع می‌شود با چاپ لوگو و طرح اختصاصی.

یکی دیگر از مجریان برگزارکننده، به اسکان میهمانان خارج از استان اشاره می‌کند و نحوه پذیرایی از آنان و بعد می‌گوید: بستگی دارد چه مبلغی هزینه کنید؛ هتل خوب از شبی یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان داریم تا شبی ۵ میلیون؛ البته این مبلغ برای مجموعه ما و با تخفیف است. لباس فرم برای میزبان از ۷۰۰ هزار تومان و هر امکانی که شما بخواهید، اضافه خواهیم کرد. در مجموع یک همایش لوکس برای ۱۰۰ نفر با امکانات و رفاهیات خوب، دست کم از ۴۰۰ میلیون تومان هزینه برمی‌دارد. اگر تمایل دارید هنرمند یا شخصیت معروفی را دعوت کنید، نیز بستگی به مبلغ آن‌ها دارد. باید سقف آن را بگذارد؛ چون هرکدام نرخ خود را دارند.

نیازی به حساب و کتاب ما نیست و معلوم است که به طور متوسط هر همایش و مراسم از ده میلیون تا چند صد میلیون تومان خرج برمی‌دارد. با حساب آن تعدادی که حدس زدیم، هم اکنون همه این‌ها در این شهر در حال هزینه شدن هستند اما برای کدام هدف؟ برای اینکه مشکلی از مشکلات شهر کم کنند. اما آیا این اتفاق می‌افتد؟

نگاهی به برخی هزینه‌های برگزاری یک همایش

۳۵۰

هزار تومان
حداقل هزینه شام
برای هر نفر

۲ تا ۵۰

میلیون تومان
هزینه اجرای مجری

۴۰ تا ۴۰۰

میلیون تومان
هزینه اجاره
سالن همایش

۷۰۰

هزار تومان
حداقل هزینه
لباس فرم میزبان

۱٫۵ تا ۵

میلیون تومان
هزینه یک شب اقامت
در هتل‌های مشهد

۲۵۰

هزار تومان
حداقل هزینه پذیرایی
عصرانه برای هر نفر

۵۰۰

هزار هزینه برای
حداقل هزینه هدیه
بسته‌های هدیه

۴۰۰

میلیون تومان
هزینه یک همایش
۱۰۰ نفره

اتلاف وقت و پول

شاید اگر نتایجی از همایش‌ها منتشر شود آن وقت نتیجه می‌شود مصداق ضرب المثل «خودگویی و خود خندی»؛ زیرا نتایجی که روی کاغذ اعلام می‌شود، مثبت ارزیابی می‌شود اما در عمل به اینک‌گرهی از جامعه بازکند، منتج نمی‌شود. حتی اگر مقاله یا رساله خوبی هم نوشته شود، از آن استفاده‌ای نمی‌شود. بسیاری از مقالات ارائه شده به همایش‌ها و کنفرانس‌ها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، به طوری که در مجلات و سایت‌های معتبر علمی داخلی و خارجی منتشر می‌شوند، اما چون برای کسب امتیازند، یا مشکلی را از جامعه حل نمی‌کنند یا به دلایلی همچون بودجه محدود سازمان‌ها، در عمل از آن‌ها استفاده نمی‌شود. دکتر آمان ا... قرائی مقدم نیز از دیدگاه یک جامعه‌شناس، مخالف برگزاری همایش‌هاست؛ این موضوع را باید از دو دیدگاه بررسی کرد؛ یکی برای کسانی که در چارچوب اداری و سازمانی کشور و طرفدار برگزاری این‌گونه جلسات هستند و دیگری توده مردم. به این ترتیب برگزاری همایش، هدر دادن وقت و پول است. او ادامه می‌دهد: حتی همان مسئولان دولتی‌ها هم به نظر به این برنامه‌ها بی‌اعتماد هستند اما آن را نشان نمی‌دهند. آن‌ها هم صحبت‌ها و قول‌و قرارها را باور ندارند، ولی به خاطر حفظ آبروی مجموعه‌ای که در آن کار می‌کنند، داخل همایش می‌نشینند و با تافتن همراهشان بازی می‌کنند. این بی‌میلی به نشست‌ن در جلسات حتی در صحن علنی مجلس هم دیده می‌شود.

استاد دانشگاه کثرومان یار دیگر تأکید می‌کند: همایش‌ها به نظر من برای بیشتر از ۸۰ درصد مردم بی‌نتیجه است و درباره قشر عظیمی از مردم شاید کمترین اثرگذاری را داشته باشد. او معتقد است: باید کاری انجام بشود؛ «به عمل کار برآید، به سخنرانی نیست» و خود رئیس‌جمهور هم بارها گفته است که «کاری برای مردم نکردیم»، برگزاری همایش فایده‌ای ندارد.

آمارهای جسته و گریخته

و اولین آمار مربوط به شهر تهران با ۱۱۹ همایش است. آمار همان سایت، درباره توزیع همایش‌های علمی برگزار شده در استان‌های کشور در سال ۱۴۰۳، نشان می‌داد که در مجموع در خراسان رضوی ۷۱ همایش علمی و در شهر مشهد ۶۵ همایش از ابتدای سال تاکنون برگزار شده است. سایت دیگری (Eventro.ir) نیز مرجع همایش‌هاست اما آمار و اطلاعات دقیقی از تعداد همایش‌های برگزار شده در آن وجود ندارد و تنها با جست‌وجوی نام یک همایش، می‌توان تاریخ آن را یافت. این اطلاعات را کنار گذاشتیم و به سراغ ارگان‌هایی رفتیم که به نظر، مرجع برگزاری یا دست کم نهاد مطلع از برگزاری همایش‌ها در مشهد به شمار می‌روند. از نظر ما اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی به دلیل اینکه نهاد مجوزدهنده این قبیل مراسم است، احتمالا آمار دقیق‌تری در اختیار دارد اما با گفت‌وگویی کوتاه متوجه شدیم که بسیاری از سازمان‌ها و نهاد‌ها به صورت مستقل در شهر همایش برگزار می‌کنند، بدون اینکه مجوزی از اداره ارشاد بگیرند. ظاهرا یک سامانه رسمی داخلی در ارشاد برای ثبت همایش‌ها

قبل از آنکه سود و زیان این همایش‌ها را بررسی کنیم، باید برویم سراغ تعداد و آمار؛ اینکه اصلا سالانه در مشهد چه تعداد از این همایش‌ها و کنفرانس‌ها و سمینارها برگزار می‌شود. خیلی زود دستگیرمان می‌شود که مثل بسیاری از موضوعات دیگر، در این حوزه نیز مرجعی برای دریافت آمار وجود ندارد و همان اطلاعات اندک را باید جسته و گریخته یافت. یکی از سایت‌هایی که مرجع معتبر آمار همایش‌ها به حساب می‌آید، سایت همایش‌های علمی ایران (Symposia.ir) است؛ البته همان طور که از نامش پیداست، فقط همایش‌های علمی و دانشگاهی را شامل می‌شود و دربرگیرنده همه موضوعات نیست، با این حال پس از جست‌وجو در سایت و وارد کردن نام مشهد، چنین آماری به دست آوردیم: «شهر مشهد، میزبان ۵۵۷ همایش و کنفرانس علمی بوده است یا خواهد بود». این عدد البته تاریخ مشخصی ندارد؛ یعنی معلوم نیست که منظور از «بوده» چه تاریخی است. بررسی دیگر در سایت، نشان می‌داد همایش‌های علمی در دست اقدام در مشهد، هفت همایش بوده است و مشهد، پنجمین شهر در فهرست است

و مراسم وجود دارد که آنچه در نهایت به دست ما رسید، این عدد است: ۱۰۶۳ نشست، نمایشگاه، بزرگداشت، جشنواره، رونمایی و مسابقه، آن هم در سال گذشته در مشهد برگزار شده است. در حال حاضر نیز هیچ آمار تجمیعی از سال ۱۴۰۳ وجود ندارد، بنابراین تنها عدد قابل استناد همین است. مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی، یکی دیگر از مراکز برگزارکننده همایش در مشهد است که به گفته یکی از مسئولان آن، هر هفته بین سه تا پنج همایش در آنجا برگزار می‌شود و از نظر تعداد، ۷۰ درصد مراسم، مشهدی و بقیه کشوری یا بین‌المللی است؛ البته این رقم در ایام خاص یا مناسبت‌های تقویمی یا مذهبی بیشتر می‌شود. هیچ مرجع یا سخگوی دیگری برای آمار و اطلاعات در اختیار نیست. وقتی بسیاری از ارگان‌ها خودشان مراسم برگزار می‌کنند و عدد را هم رسانه‌ای نمی‌کنند، در واقع موضوع گرفتن آمار دقیق، همین‌جا خاتمه پیدا می‌کند. به اعداد وارقامی که اشاره شد، ده‌ها یا صدها مورد دیگر را هم خودتان اضافه کنید، شاید آمار درست شد.

